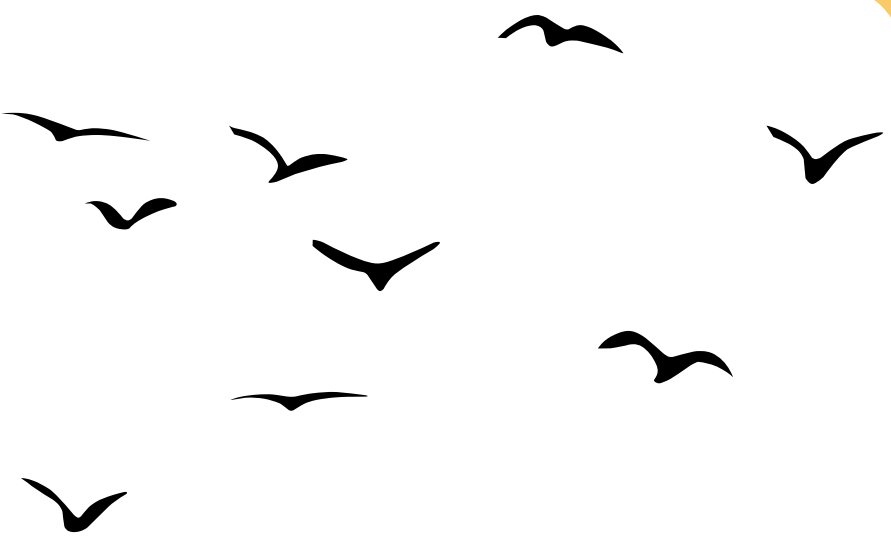

סתיו

שם:

עונת הסתיו

הסתיו הוא עונת מעבר שמגיעה בין החום של הקיץ לצינה של החורף.

בסתיו הימים מתקצרים, השמש שוקעת מוקדם יותר, והטמפרטורות צונחות בהדרגה. העלים משנים את צבעם לכתום, אדום, צהוב וחום, עד שהם משירים את עליהם לקראת החורף.

5

הרוח מתחילה לנשב בעוצמה, ואיתה מגיעים גם הגשמים הראשונים שמרוויים את האדמה הצמאה אחרי הקיץ היבש. ריח הגשם ממלא את האוויר, ומבשר על שינוי מתקרב.

עבור בעלי החיים, הסתיו הוא עונת הנדידה. להקות של ציפורים עוזבות את הקנים שלהן וטסות אל מקומות חמים יותר. גם בני האדם מרגישים את השינוי. הם מתחילים ללבוש בגדים ארוכים, ומוציאים מהארון את המעילים והמטריות לקראת העונה הקרה.

10

שאלות עונת הסתיו

1. במשפט: "הסתיו הוא עונת מעבר שמגיעה בין החום של הקיץ לצינה של החורף" -
מה פירוש המילה "צינה"?

א. חום גדול

ב. קור קל

ג. רוח חזקה

ד. שמש חזקה

2. מה קורה לעלים בסתיו?

3. אילו בעלי חיים עוזבים את הקנים שלהם ונוודדים למקומות חמים יותר?

4. מדוע לדעתך הגשמים הראשונים חשובים לאדמה אחרי הקיץ?

5. כיצד מתכוננים בני האדם לשינוי העונה לפי הטקסט?

Handwriting practice lines consisting of multiple sets of three horizontal lines (top, middle, and bottom lines) for text entry.

התחדשות / נעמי שמר

עיפות בלתי מספרת

פיק ברכים לא מובן

זו שעה שלא חוזרת

לעולם - אבל

בלבך אתה יודע

שמעבר לפנה

אהבה חדשה

ממתינה

בגנה פורחים לפתע

בערבוביה גמורה

עץ החלומות

ועץ הדעת טוב ורע

הסתכל על כליך

שהשארת בחצר

הפטיש, הסלם, המעדר

אחרי החגים יתחדש הכל

יתחדשו וישובו ימי החל

האזיר, העפר, המטר והאש

גם אתה, גם אתה תתחדש

הַתַּחֲדָּשׁוֹת / נַעֲמִי שֶׁמֶר

1. מָה מְרַגֵּשׁ הַדּוֹבֵר בְּתַחֲלַת הַשִּׁיר?

2. מָה יִקְרָה "אַחֲרֵי הַחֲגִים" לְפִי הַשִּׁיר?

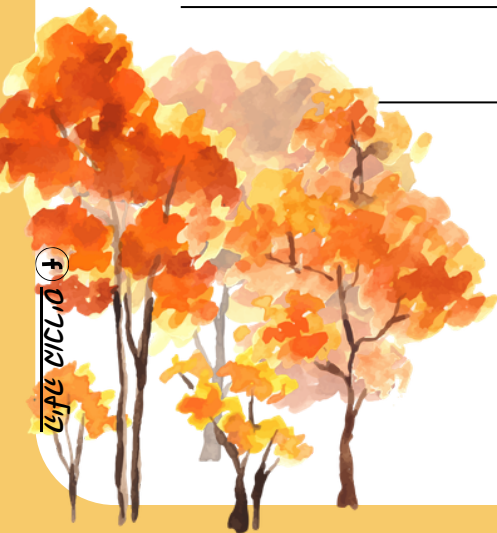
3. אֵילוּ דְּבָרִים בִּטְבֵּעַ מִתְחַדָּשִׁים?

4. אֵילוּ חֲפָצִים הַשָּׂאִיר הַדּוֹבֵר בְּחֶצֶר? לָמָּה לְדַעְתְּכֶם הַמְשׁוֹרֶרֶת הַזִּכְיָה אוֹתָם?

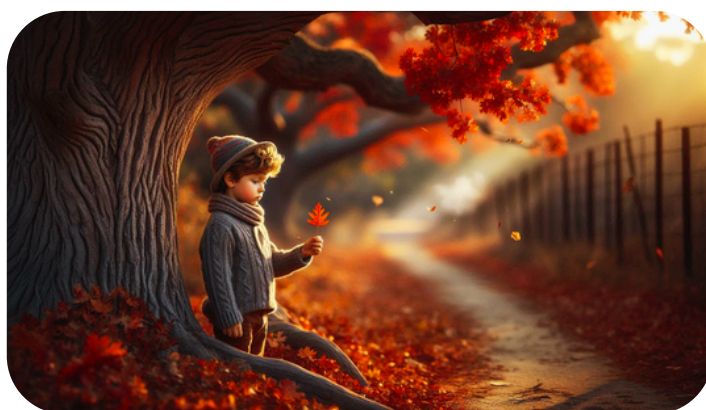
השלמת משפטים

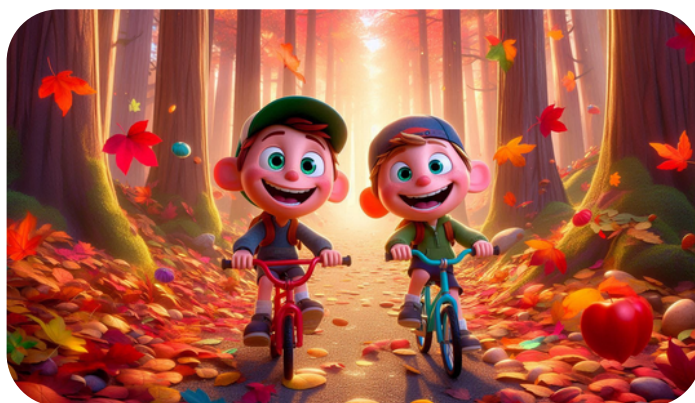
1. בסתיו העלים הופכים ל_____
2. הרוח בסתיו גורמת לי להרגיש_____
3. כשהגשם הראשון יורד, אני מרגיש_____
4. בסתיו אנחנו לובשים_____
5. העננים בשמים נראים כמו_____
6. כשהשמש שוקעת מוקדם, אני_____
7. ריח הגשם מזכיר לי_____
8. הציפורים נודדות כדי_____
9. בסתיו אני אוהב ל_____
10. כשקריר בחוץ, אני מחפש_____
11. עלי השלכת נופלים על_____
12. בסתיו האדמה נהיית_____
13. כשאני יוצא החוצה בסתיו, אני רואה_____
14. בסתיו כדאי להכין_____
15. הסתיו גורם לי לחשוב על_____

כתיבת משפטים

התבוננו בתמונות וכתבו משפט מלא המתאר מה מתרחש בתמונה. הקפידו על כתב ברור ושמרו על רווחים בין המילים.

כתיבת משפטים

התבוננו בתמונות וכתבו משפט מלא המתאר מה מתרחש בתמונה. הקפידו על כתב ברור ושמרו על רווחים בין המילים.

מדוע העלים משנים צבע בסתיו?

בתחילת הסתיו העלים שעל העצים מתחילים לשנות את צבעם. בקיץ הם ירוקים בזכות חומר שנמצא בהם ועוזר לעץ להכין לעצמו מזון בעזרת אור השמש. החומר הזה נקרא כלורופיל. כשהימים מתקצרים ומזג האוויר מתקרר, העץ מאט את תהליך יצירת המזון, והחומר הירוק נעלם. אז אפשר לראות צבעים אחרים שהיו בעלה כל הזמן, כמו צהוב וכתום. לפעמים נוצרים גם צבעים חדשים, למשל אדום. אחרי זמן מה העלים מתייבשים, משחימים ונושרים מן העץ. מראה העלים הצבעוניים שנערמים על הקרקע הוא אחד הסימנים הבולטים של עונת הסתיו.

5

10

שאלות

מדוע העלים משנים צבע בסתיו?

1. מהו השם של החומר הירוק שנמצא בעלים? הקיפו.

א. קרוטן ב. כלורופיל ג. זנתוציאן ד. סוכר

2. מה פירוש המילה "שנערמים" במשפט "מראה העלים הצבעוניים שנערמים על הקרקע..."? הקיפו בעיגול את התשובה הנכונה.

א. נעלמים ב. נאספים ג. מתייבשים ד. מתעופפים ברוח

3. מה קורה לעלים כאשר החומר הירוק נעלם מהם?

4. מדוע אפשר לראות צבעים אחרים בעלים דווקא בסתיו?

5. למה לדעתך חשוב לעץ להשיל את עליו בעונת הסתיו?

כעלה נידף ניבים וביטויים

הביטוי "עלה נידף" מופיע בספר ויקרא. הביטוי מתאר ענה קשה שנידף ברוח ממקום למקום כדי שמישהו יפלו. השימוש בביטוי מוסיף עומק לטקסט: אדם שנגרר אחרי אחרים או שלא עומד על דעתו. כלומר, כשאנשים עושים משהו "עלה נידף" מתכוונים שהוא חלש מבחינה רגשית, מושפע בקלות ולא בטוח בעצמו.

1. מה מסמל העלה הנידף? הקיפו את התשובה הנכונה.

א. עלה חזק ועמיד

ב. אדם אמיץ שלא מפחד

ג. אדם חלש ונגרר אחרי אחרים

ד. עץ גדול ויציב

2. קראו את המשפטים הבאים והחליטו לגבי כל משפט האם הוא מתאים לביטוי עלה נידף.

מתאים לביטוי "עלה נידף"?

• שי מפחד להביע את דעתו בפני חבריו. ☐ כן / ☐ לא

• מיה עומדת בביטחון ומובילה את הקבוצה. ☐ כן / ☐ לא

• העלה הירוק נראה חזק ורענן. ☐ כן / ☐ לא

• ניתאי מגן על חבריו ולא מוותר בקלות. ☐ כן / ☐ לא

• בכל פעם שמישהו אומר ליהלי משהו, היא מיד ☐ כן / ☐ לא

משנה את דעתה.

• בזמן הריב, אורי עמד בצד ולא ידע למי להסכים, ☐ כן / ☐ לא

הוא רק רצה שכולם יפסיקו לכעוס

החצב

החצב הוא צמח בר הפורח בסוף הקיץ ותחילת הסתיו. זהו פרח גבוה ובולט, שגבעולו הארוך מכוסה בפרחים לבנים קטנים המסודרים בשורות צפופות. החצב נחשב לאחד מסמני הסתיו בארץ, מפני שפריחתו מופיעה כשהקיץ מסתיים.

5 החצב נמשך כלפי האור ופורח לגובה, ולכן אפשר לראותו בקלות גם ממרחק.

לחצב יש בצל גדול, הטמון עמוק באדמה, ובתוכו הוא אוגר מזון ומים. בזכות הבצל הוא יכול לפרוח גם לאחר חודשי הקיץ החמים והיבשים, כשכמעט אין גשם. שורשיו החזקים חודרים לעומק האדמה ומאפשרים לו לשרוד בתנאים קשים.

10

בתקופת התנ"ך השתמשו בחצב כדי לסמן גבולות של שדות, מפני שבעלי חיים לא אכלו את הבצל הרעיל שלו והוא נשאר באותו מקום שנים רבות.

שאלות החצב

1. מתי פורח החצב?

2. מהי המשמעות של המילה "אוגר" במשפט: "שבו הוא אוגר מזון ומים"?

א. מסדר ומנקה ב. שותל ומגדל ג. שומר ואוסף ד. מעביר ומחלק

3. הטקסט מציין שלחצב יש בצל גדול ושורשים חזקים. הסבירו כיצד שני המאפיינים

האלה עוזרים לו לפרוח דווקא בסוף הקיץ ובתחילת הסתיו?

4. לאיזו מטרה השתמשו בחצב בתקופת התנ"ך, וכיצד תכונה אחת של החצב עזרה

למטרה זו?

כִּמּוֹ חֲצַב / נַעֲמִי נֶשֶׁמָר

שׁוֹבְרֵי הָרוּחַ מְנַסִּים
לְשֹׁמֵר עָלַי מִן הַבָּאוֹת
בְּמַעֲבֵה הַפְּרִדָּסִים -
אָמְרוּ מָתִי קֹץ הַפְּלָאוֹת
אָמְרוּ מָתִי קֹץ הַיָּמִים
הֲלֹא מִדְּבָרִיּוֹת שְׁלָמִים
יֵשׁ לַעֲבֹר בְּמַחִי כִנָּף
שֶׁבִין הַקִּיץ וְהַסֶּתֶּה

וְכִמּוֹ עָנַן לְהִתְגַּשֵּׁם...

צִפּוֹר הַשִּׁיר הַפְּעוּטָה
שֶׁהִסּוּפָה אוֹתָה גְּרָשָׁה
וּבִלְבָּלָה אֶת מַסְלוּלָהּ
מִיַּבְשָׁה לְיַבְשָׁה
צִפּוֹר טָסָה, נַעֲלָסָה
עַל תּוֹרֵן שֶׁל סְפִינַת-מֶשָׂא
בְּהַגְעָה עֲדֵי אוֹבֵד
לְמַדִּי אוֹתִי לְהַשְׁרִיד

כִּמּוֹ חֲצַב לְהִתְבַּצֵּר
בְּמַעֲבֵה-הָאֲדָמָה
וּלְחִכּוֹת לְסִיּוּמָה
שֶׁל הָעוֹנָה הַכִּי חֲמָה
וְאַחֵר-כֵּן לְהִתְמַר
וּכְעָמוּד עֹשֵׁן לָבֵן
שְ�מוּעָה טוֹבָה לְהַעֲבִיר
שֶׁהַחֲגִים כָּבֵד בְּאֹוִיר

וְכִמּוֹ עָנַן לְהִתְגַּשֵּׁם
מֵעַל חִלְקַת שָׂדֶה רִיקָה
וּלְהִבִּיא לְרֹגְבִים
אֶת הַבְּשׂוּרָה הַיֵּרֶקָה

כְּמוֹ חֶצֶב / נַעֲמִי נֶשֶׁר

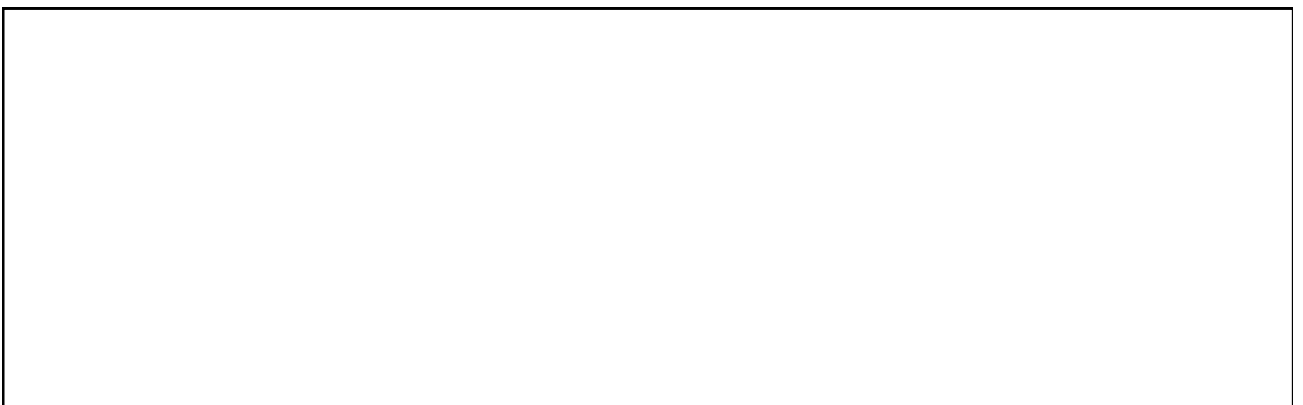
1. אילו סימנים של סתיו מופיעים בשיר?

2. כתבו שלושה זוגות חרוזים המופיעים בשיר.

3. איזו ציפור מופיעה בשיר? מה קרה לה?

4. למה לדעתכם נעמי שמר בחרה דווקא בחצב כדי לתאר התחדשות?

5. ציירו בתוך המסגרת ציור מתאים לשיר:

שאלת שאלות

התבוננו היטב בתמונה וכתבו מתחתיה 4 שאלות שהתשובה עליהן נמצאת בתמונה.

1.

2.

3.

4.

שאלת שאלות

התבוננו היטב בתמונה וכתבו מתחתיה 4 שאלות שהתשובה עליהן נמצאת בתמונה.

1. איפה

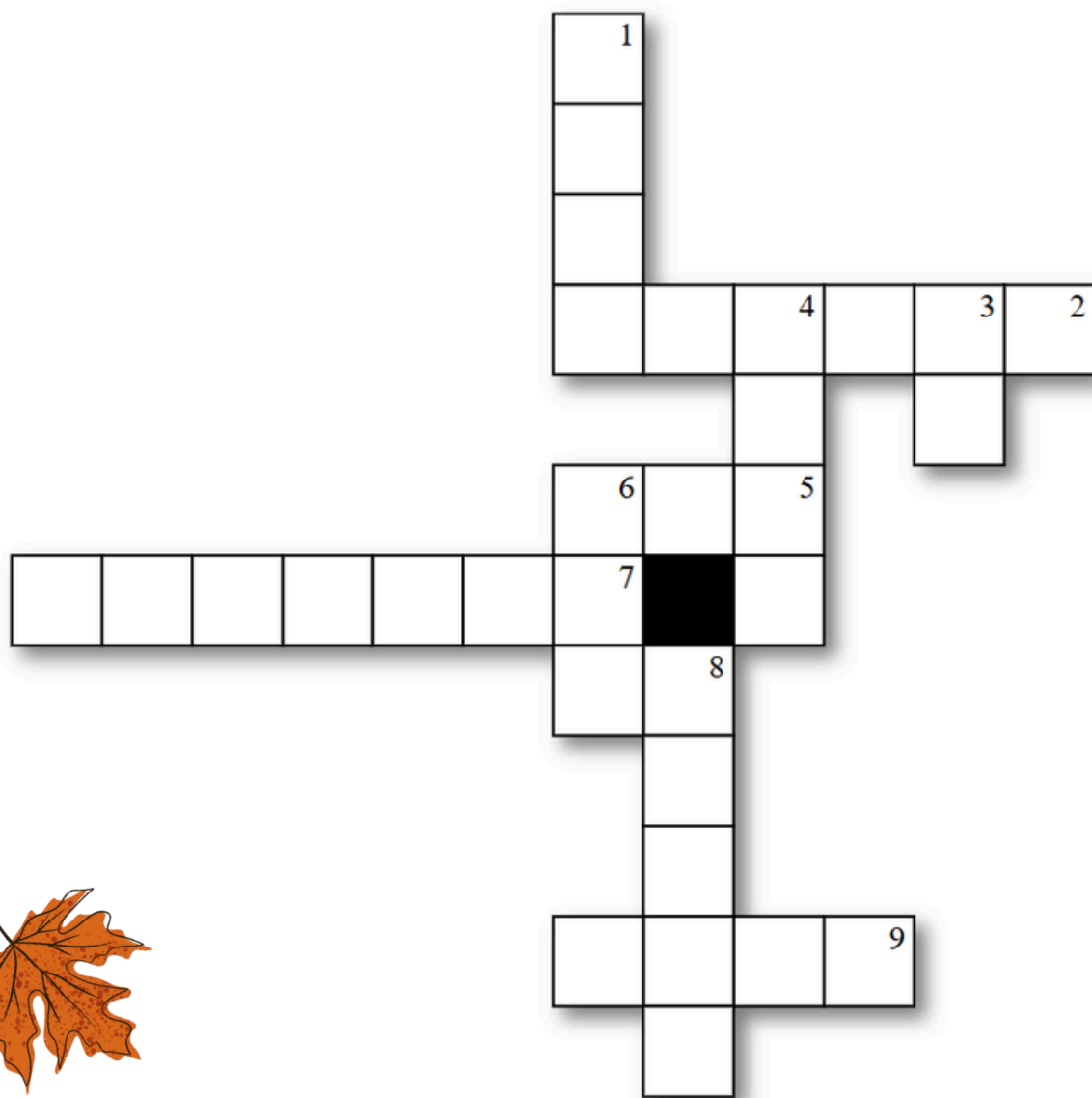
2. כמה

3. מה

4. איפה

תשבץ סתווי

מאונך

1. מצב שבו העלים נושרים מן העצים.
טיפות מים קטנות שנוצרות בלילה על הצמחים והאדמה.
4. הגשם הראשון.
6. פרח לבן שפורח בסתיו, מבשר את בוא העונה.
8. נוצרים כאשר מים מתאדים והלחות שבאוויר החם עולה לשמיים.

מאוזן

2. צמחים קטנים שצומחים בעיקר אחרי הגשם.
5. אוויר שנע ומזיז ענפים ועלים.
7. בעלי כנף שעפים בשמים, חלקם נודדים בסתיו.
8. מילה נרדפת לענן.
9. העונה שמגיעה אחרי הקיץ ולפני החורף.

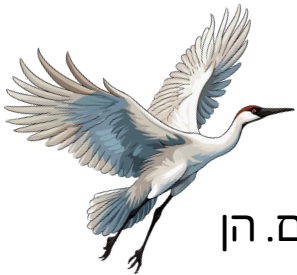
משפחות מילים

השלימו את המילים החסרות בפסקה. כל המילים הן מאותה משפחת מילים של השורש הכתוב בראש הפסקה.

צ.מ.ח

בסתיו, ה_____ משנים את צבעם והופכים לצהובים, אדומים וחומים. בגינה שלנו, ראינו איך ה_____ הקטנים שזרענו באביב התפתחו במהלך הקיץ. עכשיו, לקראת החורף, ה_____ שלהם נעצרת, והם נכנסים למנוחה.

נ.ד.ד

בסתיו, הציפורים מתחילות ב_____ הגדולה שלהן לדרום. הן אלפי קילומטרים בחיפוש אחר מזג אוויר חם יותר. העגורים והחסידות הם ציפורים מפורסמות שעוברות בשמי ישראל. הציפורים היא מראה מרהיב - להקות שלמות _____ יחד בשמיים. הציפורים _____ ממקום למקום עד שהן מגיעות ליעדן החם, ובאביב הן יחזרו ו_____ שוב צפונה.

הפטריות שצצות אחרי הגשם

כשמגיע הסתיו ויורדים הגשמים הראשונים, מתחילות לצוץ פטריות בשדות, ביערות ואפילו בין אבנים בגינה. הפטריות אוהבות במיוחד מקומות לחים וחשוכים, ולכן הן לא מופיעות בקיץ החם והיבש. החלק שאנחנו רואים מעל האדמה הוא רק חלק קטן מהפטרייה, כי רוב הפטרייה בעצם חי וצומח מתחת לפני הקרקע. הפטריות עוזרות לטבע, כי הן מפרקות עלים יבשים ושאריות צמחים ומחזירות את החומרים שלהם לאדמה. יש פטריות שאפשר לאכול והן טעימות מאוד, כמו שמפיניון ופורטובלו, אבל יש גם פטריות רעילות שמסוכן לגעת בהן. לכן אסור לאסוף פטריות לבד בלי להכיר אותן היטב. חלק מהפטריות בוהקות בצבעים מיוחדים כדי להזהיר שהן מסוכנות.

שאלות

הפטטריות שצצות אחרי הגשם

1. מתי מתחילות הפטריות לצוץ בשדות וביערות?

2. הפטריות אוהבות במיוחד מקומות לחים וחשוכים. מדוע, אם כך, הן לא מופיעות בקיץ החם והיבש? הקיפו את התשובה הנכונה.

א. כי בקיץ הצמחים גדלים והם מסתירים את הפטריות.

ב. כי הפטריות צריכות סביבה לחה ולא יבשה, והקיץ חם מדי.

ג. כי רוב הפטרייה נמצא מתחת לאדמה ולא רואים אותה בקיץ.

ד. כי בקיץ אנשים מטיילים יותר והן מפחדות להתגלות.

3. מהו התפקיד המועיל והחשוב של הפטריות בטבע? הקיפו את התשובה הנכונה.

א. הן עוזרות לאדמה להישאר יבשה.

ב. הן מביאות צבעים מיוחדים ליער ולשדה.

ג. הן מפרקות עלים יבשים ושאריות צמחים ומחזירות חומרים טובים לאדמה.

ד. הן מבריחות את בעלי החיים שאוכלים עלים.

4. בטקסט כתוב שיש פטריות שאפשר לאכול, אבל יש גם פטריות רעילות. מהו כלל

הזהירות החשוב ביותר שאנחנו לומדים מהטקסט לגבי איסוף פטריות?

ניבים וביטויים כפטריות אחר הגשם

קראתם בטקסט שפטריות אוהבות לחות, ולכן הן צצות וגדלות רק אחרי שיורדים גשמים. כאשר משתמשים בביטוי "צצים כפטריות אחרי הגשם" (או "כמו פטריות אחר הגשם"), הכוונה היא למשהו שמופיע או מתרבה במהירות גדולה, בבת אחת, ובכמות רבה, בדיוק כמו הפטריות שמתמלאות בשדה אחרי שהאדמה נרטבת מגשם.

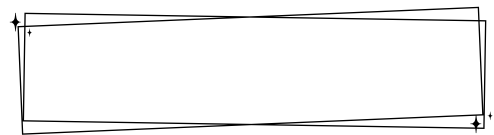
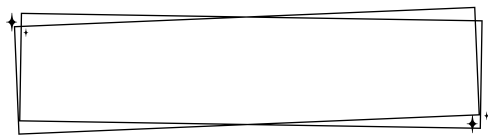
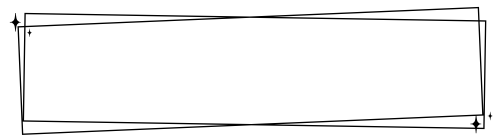
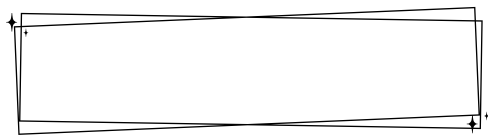
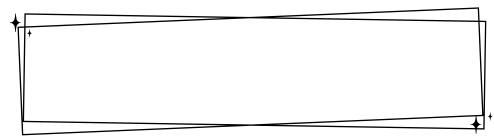
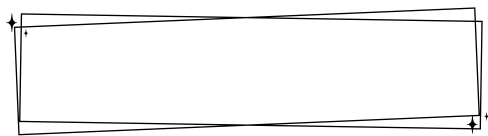
1. מדוע משתמשים בביטוי "כפטריות אחר הגשם" כדי לתאר משהו שמתרבה במהירות?

2. השלימו את החלק החסר במשפטים הבאים. חשבו מהו הדבר שמופיע במהירות ובכמות גדולה לאחר שמתרחש אירוע מסוים.

- כשראש העיר הודיע שתיפתח גינת משחקים חדשה, _____ החלו להיבנות בשכונה כפטריות אחרי הגשם.
- אחרי שיצא לקולנוע סרט חדש ומצליח על רובוטים, _____ של הסרט הגיעו לחנויות כפטריות אחרי הגשם.
- בכל פעם שהמורה חילקה פרסים על התנהגות טובה, _____ הציעו לעזור לה כפטריות אחרי הגשם. (רמז: אנשים שמקווים לקבל פרס)
- אחרי החופשה הארוכה בחו"ל, _____ הצטברו על השולחן של המזכירה כפטריות אחרי הגשם.

מרכיבים מילים

הרכיבו כמה שיותר מילים מהאותיות "עונת הסתיו" וכתבו אותן בתוך המלבנים.

מצאו את ההבדלים

התבוננו בתמונות, מצאו לפחות 10 הבדלים ביניהן וצבעו אותם.

כתבו 3 משפטים המסבירים את ההבדלים בין התמונות. העזרו בדגמה.

דגמה: בתמונה הימנית יש שני כפתורים במעיל של הילדה ובלתי נראה בתמונה השמאלית יש שלושה כפתורים במעיל.

1.

2.

3.

מילים מבולבלות

שנו את סדר האותיות כך שתקבלנה מילים הקשורות לסתיו. היעזרו בדוגמה.

1. תכשל

שכת

2. ורח

3. ויסת

4. וירטפת

5. ילעם

6. ריםצפו

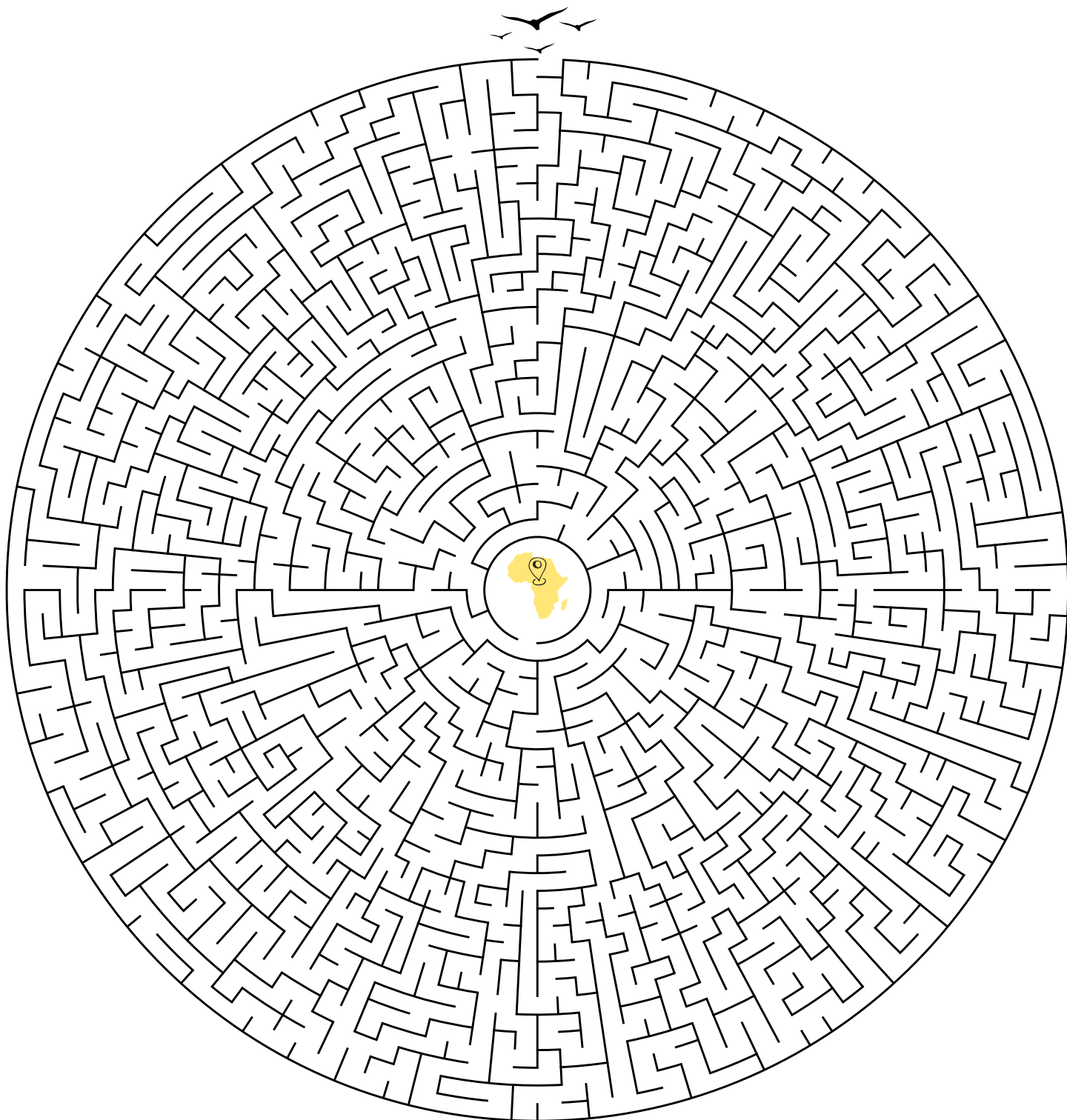
7. צבח

מבוך

קשה במיוחד!

עזרו לציפורים להגיע אל הארצות החמות.

הוראות המשחק

מתחילים בנקודת ההתחלה. מטרת המשחק להגיע ראשונים אל סוף המסלול
זורקים קוביה ומתקדמים בהתאם למספר שיצא. בכל פעם שנעצרים על סימן

שאלה, יש להרים כרטיסיית עובדה ולקרוא אותה בכל רם.

רמה גבוהה יותר [תרגול שאילת שאלות]- יש לקרוא עובדה ולשאול שאלה

שהתשובה עליה נמצאת במשפט.

למשל, קוראים את העובדה "הגשם הראשון נקרא "יוֹרָה". והשאלה שנצפה מהילד

לשאול היא "איך נקרא הגשם הראשון?"

החקלאים מתחילים לזרע את השדות
אחרי הגשם הראשון.

לחצב יש עלים ירקים שצומחים רק אחרי
שהפרחים נובלים.

בסתו אפשר לראות יותר קשתות בשמים, כי יש
שמש וגשם באותו הזמן.

הילה מוכרס

התחנה

עוזדות על הסתיו

(למשחק מסלול - תרגול קריאת משפטים)

בִּסְתּוֹ הַיָּמִים הוֹפְכִים לְהִיּוֹת קִצָּרִים יוֹתֵר,
וְהַשֶּׁמֶשׁ שׁוֹקֵעַת מְקַדָּם.

בְּמַהֲלֹךְ הַסֵּתוֹ, הַטֶּמְפֶּרְטוּרָה יוֹרֶדֶת וְנִהְיָה קָרִיר.

בִּסְתּוֹ הַיָּמִים פָּחוֹת לַחִים בְּהַשְׂוָאָה לַקִּי.

הַגֶּשֶׁם הָרֵאשׁוֹן שֶׁל הָעוֹנָה בְּיִשְׂרָאֵל נִקְרָא "יוֹרֵה".

שְׁנוּיֵי הַטֶּמְפֶּרְטוּרָה גוֹרָמִים לְעֵתִים לַעֲרָפֶל בַּבִּקְרִים.

בְּתַחֲלַת הַסֵּתוֹ אֶרֶךְ הַיּוֹם שָׁוֶה לְאֶרֶךְ הַלַּיְלָה.

בְּשָׁמַיִם מִתְחִילִים לְהוֹפִיעַ עֲנָנִים כְּבִדִּים.

צְפוּרִים נוֹדְדוֹת מִתְחִילוֹת לַעוֹף
לְמִקְוֹמוֹת חֲמִים יוֹתֵר.

לְהִקּוֹת צְפוּרִים גְּדוֹלוֹת עוֹבְרוֹת דֶּרֶךְ יִשְׂרָאֵל
בְּדֶרֶכָן דְּרוֹמָה.

בְּעָלֵי חַיִּים רַבִּים, כְּמוֹ הַסְּנָאִים,
עֲסוּקִים בְּאַגִּירַת מְזוֹן.

חֶלֶק מֵהַחַיּוֹת מְתַכּוֹנְנוֹת לְשָׁנָה אֶרְכָּה
שְׁנִיקֵי־רֹאשׁ תִּרְדְּמַת חוֹרָף.

הַקִּפּוֹד הוּא דֹגְמָה לְבַעַל חַיִּים
שֶׁנִּכְנָס לְתִרְדְּמַת חוֹרָף.

לְבַעֲלֵי חַיִּים רַבִּים צוֹמַחַת פְּרוּה עָבָה יוֹתֵר
לְהִגָּנָה מֵהֶקֶר.

בִּסְתּוֹ חֲרָקִים רַבִּים, כְּמוֹ הַיִּתּוּשִׁים,
נֶעְלָמִים אוֹ מִתְחַבְּאִים.

הַחֲקֻלָּאִים מִתְחִילִים לְזַרֵּעַ אֶת הַשָּׂדוֹת
אַחֲרֵי הַגֶּשֶׁם הָרִאשׁוֹן.

לַחֲצֹב יֵשׁ עָלֵים יִרְקִים שְׂצוֹמְחִים רַק אַחֲרֵי
שֶׁהַפְּרָחִים נוֹבְלִים.

בִּסְתּוֹ אֶפְשָׁר לִרְאוֹת יוֹתֵר קִשְׁתּוֹת בִּשְׂמִים, כִּי יֵשׁ
שֶׁמֶשׁ וְגֶשֶׁם בְּאוֹתוֹ הַזֶּמֶן.

בִּסְתּוֹ נוֹשְׁבֵת רוּחַ קְרִירָה שְׁמֵרְגִישִׁים בְּמִיָּחַד
בְּבִקְרִים וּבְעֶרְבִים.

אתכנים נוספים-
לחצו על הקישור
והצטרפו לקבוצת הפייסבוק

הילה זוכרים-

הוראה יזירותית

כל התכנים נמצאים
גם באתר-

ויש גם קבוצת וואטסאפ שקטה בה
נשלחים חומרים חדשים. מוזמנות להצטרף!